

§ 243

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle sosiaali- ja terveystalouden tuotantokustannusten määrittämistä, avoimuutta ja vertailtavuutta koskevasta valtuutettu Sari Sarkomaan ym. valtuustoaloitteesta

HEL 2022-008459 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveystoimiala antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Sari Sarkomaan ja 24 muun valtuutetun sosiaali- ja terveystalouden tuotantokustannusten määrittämistä, avoimuutta ja vertailtavuutta koskevasta valtuustoaloitteesta:

"Aloitteessa esitetään, että Helsingissä ryhdytään toimeen keskeisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotteiden yksikkökohtaisten kustannusten määrittelemiseksi ja julkaisemiseksi. Se mahdollistaa palvelutuottajien ja erilaisten tuotantotapojen vertailun.

Helsingin väestö ikääntyy, hoivan tarve kasvaa ja samanaikaisesti sosiaali- ja terveysala kärsii ennennäkemättömästä työvoimapulasta. Tätä johtuen tarvitaan aiempaa tarkempaa talouden ja kustannusten seurantaa. Koska edellä mainittujen haasteiden lisäksi rahoituksen määrä tulee tulevina vuosina pienenevän, tulee pienemmällä rahamäärällä saada aiempaa enemmän terveyttä ja hyvinvointia aikaiseksi ja tämä täytyy pystyä todentamaan.

Helsingin kaupungin yhtenä strategisena tavoitteena on tuottavuuden parantaminen. Tuottavuutta parannetaan jatkossa paitsi kehittämällä omaa toimintaa myös hyödyntämällä monituottajuutta entistä tehokkaammin, jolloin yritykset ja järjestöt otetaan mukaan tuottamaan sosiaali- ja terveystaloudellisia entistä monipuolisemmin. Palvelusetelien laajempi käyttö nopeuttaa hoitoon pääsyä ja lisää asiakkaan vapautta valita hänelle parhaiten sopiva palvelu. Tuottavuutta parannetaan lisäksi hyödyntämällä teknologiaa ja digitalisaatiota. Tulevina vuosina Helsingin kaupungin strategisena painopisteenä on parantaa sosiaali- ja terveystalouden saatavuutta ja laatua hyödyntämällä digipalveluita, teknologiaa ja tekoälyä aiempaa laajemmin. Strategiakaudella Helsingin kaupungissa kehitetään entisestään asiakaslähtöisiä palvelupolkuja ja varmistetaan palveluintegraatio niin perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon kuin pelastustoimen välillä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa että, jotta kustannusrakenteita voidaan jatkossa laskea tarkemmin, pitää tietyn palvelun tai palvelukokonaisuuden tuotannon kustannuksia pystyä laskemaan kustannus-

paikka ja kustannuslajikohtaisesti. Tätä varten Helsingin kaupungilla on aloitettu kustannuslaskenta- ja tuotteistusprojekti. Kustannuslaskenta- ja tuotteistusprojektin tavoitteena on toiminnan yksityiskohtainen kuvaaminen, jotta toiminnan vertailu on jatkossa mahdollista. Lisäksi tavoitteena on hintojen ja kustannusrakenteen erittely ja kustannustietoisuuden lisääminen eri palveluista. Tuloksia voidaan käyttää muun muassa oman tuotannon vertailuun, ostopalvelujen suunnitteluun ja palvelusetelin hinnoitteluun. Tuotteistaminen ja kustannuslaskenta tukevat tiedolla johtamista ja osaltaan myös valtakunnallisia sosiaali- ja terveystietojen tietotarpeita. Palvelutuotannon kustannusten arviointia ja vertailua varten on pilotoitu kustannuslaskennan ohjelmistoa 2020–2022. Ohjelmiston hankintaprosessi on käynnistymässä, ja hankinnan jälkeen se voidaan ottaa käyttöön 2023 aikana. Tuotteistus- ja kustannuslaskentaprojektin tuotoksena suun terveystietojen esittelee muun muassa kehitystyön suunnitelman ja tuotantotapa-analyysit lautakunnalle joulukuussa 2022.

Läpinäkyvän kustannusvertailutiedon avulla voidaan selvittää, mistä kustannuserot eri yksiköiden ja tuottajien välillä johtuu ja mikä on aidosti toiminnallista, eli erilaisista asiakastarpeista tai tuottavuuden eroista johtuvaa. Eroja eri toimintayksiköiden välillä saattaa aloitteen perusteluissakin mainitun mukaisesti aiheutua laadullisista tekijöistä, ja ne olisi pystyttävä ottamaan huomioon kustannusvertailun tietopohjaa tehtäessä. Lisäksi vertailuja tehtäessä on pyrittävä varmistamaan, että kaikki mahdolliset tiedossa olevat eriävyydet vertailtavissa palveluissa otetaan huomioon. Läpinäkyvällä kustannuslaskennalla voidaan ottaa käyttöön parhaimmat ja tehokkaimmat toimintamallit.

Helsingin kaupunki raportoi yksikkökustannustiedot talousarviokirjassa. Viime vuosina koronaepidemia ja uusi toiminnanohjausjärjestelmä ovat aiheuttaneet haasteita tiedon tuotantoon. Helsingin kaupungissa panostetaan yhdessä Apotti Oy:n kanssa erityisesti suoritettietojen saamiseen, jotta yksikkökustannustiedot saadaan luotettavasti tulevaisuudessa. Lisäksi henkilöstökustannusten kohdistaminen ja henkilöstökustannustietojen oikeellisuuden varmistaminen on kuluvan vuoden osalta ollut haasteellista.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Tulevaisuudessa johdon on pystyttävä seuraamaan ja arvioimaan eri palvelujen tuotantokustannuksia, palvelujen laatua ja vaikuttavuutta sekä palvelujen saatavuutta. Helsingin kaupungilla tavoitteena on, että jatkossa pystytään vertailemaan eri palvelujen sekä palvelukokonaisuuksien tuotantokustannuksia aiempaa systemaattisemmin. Kustannusrakenteiden läpinäkyvyys mahdollistaa palvelutuotannon vertailun oman palvelutuotannon eri yksiköiden välillä ja oman palvelutuotannon

vertailun yksityisiin palveluntuottajiin sekä palvelusetelituottajiin ja tekemään tämän tiedon valossa Helsingin asukkaiden näkökulmasta entistä vaikuttavampia päätöksiä. Lisäksi kustannusvertailutieto mahdollistaisi eri palveluntuottajien tehokkaan kilpailuttamisen.

Tavoitteena on, että kustannusten kasvua saadaan hillittyä. Kustannusten kasvun hallinta ei ole ristiriidassa palvelujen laadun ja saatavuuden kanssa. Kun tuottavuutta pystytään parantamaan johtamisen ja organisoinnin tehostamisella, parhaiden käytänteiden käyttöönotolla sekä hyödyntämällä monituottajuutta, palveluseteleitä ja digitalisaatiota, voidaan parantaa ihmisten hoitoon pääsyä ja palvelujen laatua."

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Samuel Adouchief: Korvataan lausunnon kolmas kappale kokonaisuudessaan seuraavalla muotoilulla:

"Helsingin kaupungin yhtenä strategisena tavoitteena on tuottavuuden parantaminen. Tuottavuutta parannetaan jatkossa ensisijaisesti omaa toimintaa kehittämällä. Kaupungin omaa palvelutuotantoa täydentävät tarvittaessa ostopalvelut sekä yhteistyö esimerkiksi järjestöjen kanssa. muun muassa hyödyntämällä monituottajuutta entistä tehokkaammin, jolloin yritykset ja järjestöt otetaan mukaan tuottamaan sosiaali- ja terveyspalveluita entistä laajemmin. Palvelusetelien harkittu laajempi käyttö nopeuttaa hoitoon pääsyä ja hoitonojen purkamista. lisää asiakkaan vapautta valita hänelle parhaiten sopiva palvelu. Tuottavuutta parannetaan lisäksi hyödyntämällä teknologiaa ja digitalisaatiota. Strategiakaudella Helsingin kaupungissa kehitetään entisestään asiakaslähtöisiä palvelupolkuja ja varmistetaan palveluintegraatio niin perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon kuin pelastustoimen välillä."

Jäsen Samuel Adouchiefin vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Sinikka Vepsä: Esitän seuraavia muutoksia vastaustekstiin:

Lausunnon kolmannen kappaleen toinen virke muutetaan seuraavaksi: "Tuottavuutta parannetaan jatkossa paitsi kehittämällä omaa toimintaa myös hyödyntämällä monituottajuutta entistä tehokkaammin, jolloin yritykset ja järjestöt otetaan mukaan tuottamaan sosiaali- ja terveyspalveluita entistä monipuolisemmin."

Lausunnon viidennen kappaleen ensimmäisen virkkeen jälkeen lisätään: "Eroja eri toimintayksiköiden välillä saattaa aloitteen perusteluksakin mainitun mukaisesti aiheutua laadullisista tekijöistä, ja ne olisi pystyttävä ottamaan huomioon kustannusvertailun tietopohjaa tehtäessä. Lisäksi vertailuja tehtäessä on pyrittävä varmistamaan, että kaikki mahdolliset tiedossa olevat eriävyydet vertailtavissa palveluissa otetaan huomioon."

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi -otsikon alla olevan toisen kappaleen viimeinen virke muutetaan seuraavaksi: "Kun tuottavuutta pystytään parantamaan johtamisen ja organisoinnin tehostamisella, parhaiden käytänteiden käyttöönotolla sekä hyödyntämällä monituottajuutta, palveluseleitä ja digitalisaatiota, voidaan parantaa ihmisten hoitoon pääsyä ja palvelujen laatua."

Kannattaja: puheenjohtaja Kati Juva

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto syntyi seuraavan äänestyksen tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 2 (jäsen Sinikka Vepsä)

Jaa-äännet: 0

Ei-äännet: 10

Vilja Alanko, Eva Biaudet, Maaret Castrén, Sami Heistaro, Kati Juva, Minna Lindgren, Matti Niiranen, Nelli Nurminen, Mikko Paunio, Sinikka Vepsä

Tyhjä: 1

Samuel Adouchief

Poissa: 2

Laura Korpinen, Daniel Sazonov

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Sinikka Vepsän vastaehdotuksen äänin 10 - 0 (tyhjä 1, poissa 2).

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyyn vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

vs. sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

29.11.2022

Asia/5

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Marja Miettinen, johdon controller, puhelin
marja.miettinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Sari Sarkomaan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveystoimiala antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Sari Sarkomaan ja 24 muun valtuutetun sosiaali- ja terveystoimialan tuotantokustannusten määrittämistä, avoimuutta ja vertailtavuutta koskevasta valtuustoaloitteesta:

"Aloitteessa esitetään, että Helsingissä ryhdytään toimeen keskeisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotteiden yksikkökohtaisten kustannusten määrittelemiseksi ja julkaisemiseksi. Se mahdollistaa palvelutuottajien ja erilaisten tuotantotapojen vertailun.

Helsingin väestö ikääntyy, hoivan tarve kasvaa ja samanaikaisesti sosiaali- ja terveysala kärsii ennennäkemättömästä työvoimapulasta. Tästä johtuen tarvitaan aiempaa tarkempaa talouden ja kustannusten seuranta. Koska edellä mainittujen haasteiden lisäksi rahoituksen määrä tulee tulevina vuosina pienenevän, tulee pienemmällä rahamäärällä saada aiempaa enemmän terveyttä ja hyvinvointia aikaiseksi ja tämä täytyy pystyä todentamaan.

Helsingin kaupungin yhtenä strategisena tavoitteena on tuottavuuden parantaminen. Tuottavuutta parannetaan jatkossa muun muassa hyödyntämällä monituottajuutta entistä tehokkaammin, jolloin yritykset ja järjestöt otetaan mukaan tuottamaan sosiaali- ja terveystoimialan tuotantokustannusten määrittämistä, avoimuutta ja vertailtavuutta koskevasta valtuustoaloitteesta. Palvelusetelien laajempi käyttö nopeuttaa hoitoon pääsyä ja lisää asiakkaan vapautta valita hänelle parhaiten sopiva palvelu. Tuottavuutta parannetaan lisäksi hyödyntämällä teknologiaa ja digitalisaatiota. Tulevina vuosina Helsingin kaupungin strategisena painopisteenä on parantaa sosiaali- ja terveystoimialan tuottavuutta ja laatua hyödyntämällä digipalveluita, teknologiaa ja tekoälyä aiempaa laajemmin. Strategiakaudella Helsingin kaupungissa kehitetään entisestään asiakaslähtöisiä palvelupolkuja ja varmistetaan palveluintegraatio niin perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon kuin pelastustoimen välillä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa että, jotta kustannusrakenteita voidaan jatkossa laskea tarkemmin, pitää tietyn palvelun tai palvelukokonaisuuden tuotannon kustannuksia pystyä laskemaan kustannuspaikka ja kustannuslajikohtaisesti. Tätä varten Helsingin kaupungilla on aloitettu kustannuslaskenta- ja tuotteistusprojekti. Kustannuslaskenta- ja tuotteistusprojektin tavoitteena on toiminnan yksityiskohtainen kuvaaminen, jotta toiminnan vertailu on jatkossa mahdollista. Lisäksi tavoitteena on hintojen ja kustannusrakenteen erittely ja kustannustietoisuuden lisääminen eri palveluista. Tuloksia voidaan käyttää muun muassa oman tuotannon vertailuun, ostopalvelujen suunnitteluun ja palvelusetelin hinnoitteluun. Tuotteistaminen ja kustannuslaskenta tukevat tiedolla johtamista ja osaltaan myös valtakunnallisia sosiaali- ja terveystalouden tietotarpeita. Palvelutuotannon kustannusten arviointia ja vertailua varten on pilotoitu kustannuslaskennan ohjelmistoa 2020–2022. Ohjelmiston hankintaprosessi on käynnistymässä, ja hankinnan jälkeen se voidaan ottaa käyttöön 2023 aikana. Tuotteistus- ja kustannuslaskentaprojektin tuotoksena suun. terveydenhuolto esittelee muun muassa kehitystyön suunnitelman ja tuotantotapa-analyysit lautakunnalle joulukuussa 2022.

Läpinäkyvän kustannusvertailutiedon avulla voidaan selvittää, mistä kustannuserot eri yksiköiden ja tuottajien välillä johtuu ja mikä on aidos-ti toiminnallista, eli erilaisista asiakastarpeista tai tuottavuuden eroista johtuvaa. Läpinäkyvällä kustannuslaskennalla voidaan ottaa käyttöön parhaimmat ja tehokkaimmat toimintamallit.

Helsingin kaupunki raportoi yksikkökustannustiedot talousarviokirjassa. Viime vuosina koronaepidemia ja uusi toiminnanohjausjärjestelmä ovat aiheuttaneet haasteita tiedon tuotantoon. Helsingin kaupungissa panostetaan yhdessä Apotti Oy:n kanssa erityisesti suoritetietojen saamiseen, jotta yksikkökustannustiedot saadaan luotettavasti tulevaisuudessa. Lisäksi henkilöstökustannusten kohdistaminen ja henkilöstökustannustietojen oikeellisuuden varmistaminen on kuluvan vuoden osalta ollut haasteellista.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Tulevaisuudessa johdon on pystyttävä seuraamaan ja arvioimaan eri palvelujen tuotantokustannuksia, palvelujen laatua ja vaikuttavuutta sekä palvelujen saatavuutta. Helsingin kaupungilla tavoitteena on, että jatkossa pystytään vertailemaan eri palvelujen sekä palvelukokonaisuuksien tuotantokustannuksia aiempaa systemaattisemmin. Kustannusrakenteiden läpinäkyvyys mahdollistaa palvelutuotannon vertailun oman palvelutuotannon eri yksiköiden välillä ja oman palvelutuotannon vertailun yksityisiin palveluntuottajiin sekä palvelusetelituottajiin ja tekemään tämän tiedon valossa Helsingin asukkaiden näkökulmasta en-

29.11.2022

Asia/5

tistä vaikuttavampia päätöksiä. Lisäksi kustannusvertailutieto mahdollistaisi eri palvelutuottajien tehokkaan kilpailuttamisen.

Tavoitteena on, että kustannusten kasvua saadaan hillittyä. Kustannusten kasvun hallinta ei ole ristiriidassa palvelujen laadun ja saatavuuden kanssa. Kun tuottavuutta pystytään parantamaan hyödyntämällä monituottajuutta, palveluseleitä ja digitalisaatiota sekä parhaita käytänteitä, voidaan parantaa ihmisten hoitoon pääsyä ja palvelujen laatua."

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Sari Sarkomaan ja 24 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotantokustannusten määrittämistä, avoimuutta ja vertailtavuutta. Lausuntoa on pyydetty 29.11.2022 mennessä.

Esittelijä

vs. sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi
Marja Miettinen, johdon controller, puhelin
marja.miettinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Sari Sarkomaan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 08.11.2022 § 235

HEL 2022-008459 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

08.11.2022 Pöydälle

29.11.2022

Asia/5

Sosiaali- ja terveyslautakunta jätti asian yksimielisesti pöydälle jäsen Pentti Arajärven ehdotuksesta.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi
Marja Miettinen, johdon controller, puhelin
marja.miettinen(a)hel.fi